

századában. Ismerjük Mezőtúrról, Gyuláról a Lenés-utcából (LXVIII. 8.), Gyuláról, Szentes környékéről három példányban is (LXVIII. 9.). Sok hasonlóságot találunk a csongrádi Gedahalom két példányával is (LXVIII. 7., 10.). Pontosán datált, de egyfülvű változatát ismerjük Szeged-Mórahalmól.⁷ A vele egy temetőből előkerült id. Licinius (307–323) érme az amphorát a IV. századra helyezi.

A formát a hun korszakban is megtaláljuk. Csongrádról kétfülvű,⁸ Pesztáról⁹ (Csongrád mellett) egyfülvű változatát ismerjük. Alföldi András szerint¹⁰ az edényforma az Alföld szarmata lakosságánál a hunok előtti időben fejlődött ki és a hunok alatt is tovább él.

A dombegyházi leletet ezek alapján a Kr. u. IV. század első felére helyezzük s pontosabb datálását a további ásatások anyaga remélhetőleg eldönti.

II. Hódmezővásárhely—pusztaköz-

⁷ *Párducz Mihály*: A szarmatakor emlékei Magyarországon III. LXVII. t. 12. S. a. — Lásd ugyanazt *Alföldi András*: Leletek a hun korszakból és ethnikai szétválasztásuk. Arch. Hung. IX. XXVIII. t. 2.

⁸ *Alföldi*: i. m. XXVII. t. 1.

⁹ *Eduard Beninger*: Der westgotisch-аланische Zug nach Mitteleuropa. 1931. S. 103. Abb. 47.

¹⁰ *Alföldi*: i. m. 50. l.

ponti kövesút 16 km 75 m pontján út-építés alkalmával az árokban esontvázra akadtak. A feltárás után a következőket állapíthatjuk meg.

106 cm mélyen DK-ÉNY-i tájolású, fejjel DK-nek eltemetett, nyújtott, 163 cm hosszú férfiesontváz. Mellékletei: 1. A lábak között jól iszapolt, korongon készült, szürkeshínű, kistalpú, erősen hasasodó formájú, enyhén kihajló peremű edény (LXVIII. 11.). Magassága 9.2 cm. 2. A keresztcsont medencei felszínén 6 cm hosszú, fűzfalevelalakú nyélnyújtványos nyílhegy (?), vagy kés elrozsdásodott lenyomata. 3. A jobb medencelapát szegletén szegletesformájú vasesat lenyomata. 4. A jobb felső karesont külső oldalán 7 cm hosszú vasrozsda, talán kés. A vasmellékletek a vizes talaj következtében teljesen oxidálódtak, úgy, hogy a leggondosabb felvétellel sem sikerült megmenteni.

Az edénymellékletekhez a Szentes-Sárgapart 32. és 20.¹¹ sírjának és a Szentes-kajáni 2. sírnak¹² edénymelléklete nyújt analógiát. A hivatkozott analógiák alapján a sír korát a Kr. u. III. század második felére helyezzük.

Dr. Korek József.

¹¹ *Párducz Mihály*: Szarmatakor III. S. a. XXX. 24; XXXIV. 34a. b.

¹² *Párducz*: i. m. XLIV. 7a, b.

Funde aus der Sarmatenzeit in Dombegyháza und in Hódmezővásárhely-Pusztas.

(Hierzu die Tafel LXVIII. 1–11.)

1. In Dombegyháza, am Grund von J. Kátai, kamen vier Gefässe aus einem bienenkorbformigen Grube ans Licht. Und zwar eine mittels Scheibe hergestellte Schüssel mit Sockel (LXVIII.

2.), eine mit geschleifter Zick-Zacklinie und mit Furchen verzierte, zweihenkelige Amphora (LXVIII. 1.), zwei Gefässe (LXVIII. 3., 4.) von groben Ausführung.

Wir erwähnen die in der Ziegelfabrik zu Debrecen (LXVIII. 5.) und in der Kossuth-Gasse zu Gyula (LXVIII. 6.) gefundenen Schüsseln als Analogien.¹

Hinsichtlich des Datierens ist die zweihenkelige Amphora (LXVIII. 1.) die wertvollste. Ihre Verbreitung im letzten Jahrhundert der Sarmatenzeit ist gross. Wir kennen sie aus Mezötúr, von der Lencsés-Gasse in Gyula (LXVIII. 8.), sogar in drei Exemplaren von der Umgebung von Szentes (LXVIII. 9.). Es ist eine Ähnlichkeit auch mit den beiden Exemplaren von Csongrád-Gedahalom (LXVIII. 7., 10.). Eine genau datierte, aber einhenkelige Abart ist auch aus Szeged-Mórahalom bekannt.² Die aus demselben Gräberfeld zum Vorschein gekommene Münze der Zeit Licinius des Älteren (307–323) setzt die Amphore ins IV. Jahrhundert. Wir finden diese Form auch in der

Hunnenzeit und kennen eine zweihenkelige Abart aus Csongrád,³ eine einhenkelige aus Peszta (bei Csongrád).⁴

Nach der Meinung Alföldi's entwickelte sich diese Gefässform bei der Sarmatenbevölkerung der Tiefebene in der Zeit vor der Hunnenperiode und lebt auch unter den Hunnen weiter fort.⁵

Auf Grund dessen setzen wir also den Fund von Dombegyháza auf die erste Hälfte des IV. Jahrhunderts n. Chr. Das Material der späteren Ausgrabungen wird uns hoffentlich zu einem genaueren Datieren helfen.

2. Ein Grab, das Schnalle und Messer aus Eisen und ein Gefäss als Beigaben hatte, lag beim Weg von Hódmezővásárhely-Pusztaközpont. Wir setzen die Zeit des Grabes nach dem Gefäss⁶ auf die zweite Hälfte des III. Jahrhunderts n. Chr.

Dr. József Korek.

¹ Die erwähnten Schüsseln kennen wir aus dem unveröffentlichten Material von M. Párducz und wir machen sie mit seiner gütigen Erlaubnis bekannt.

² A. Alföldi: Funde aus der Hunnenzeit und ihre ethnische Sonderung. — Arch. Hung. IX. T. XXVIII. 1.

³ Alföldi: a. a. O. T. XXVII. 1.

⁴ E. Beninger: Der westgotisch-alkanische Zug nach Mitteleuropa. 1931. S. 103. Abb. 47.

⁵ Alföldi: a. a. O. S. 50.

⁶ Párducz: Sarmatenzeit. Bd. III. Taf. XXX. 24., XXXIV. 34 a—b., XLIV. 7 a—b. in Vorbereitung.

Az 1943. évi őszentiváni ásatások.

A f. évi október hó 11—15. között lefolyt ásatás egyik célja az volt, hogy az 1926-ban Kovács Pál földjén megtalált középkori temető¹ templomát feltárjuk. Abból a tényből, hogy a halom a község legkiemelkedőbb pontja — mely településre kiválóan alkalmas —, valamint a felszínre került téglatöredékekből, már akkor megállapította az

ásató, hogy a középkori település templomának azon a helyen kell lennie.² A sárgaföld alap egy részét fel is tárta, de a terület vetésforgója a feltárást akkor megakadályozta.

A templom a halom közepén helyezkedett el Kovács Pál és özv. Széll Sándorné földjén.³ Tengelye a Kelet-Nyudé

¹ Banner János: Az őszentiváni ásatások. Dolg. 1928. 162—163. l.

² U. ott. 163. l.

³ A halom képét lásd: Dolg. 1928. 165. l. 18. kép.